

Hr. Villu Reiljan
Keskkonnaministeerium
Toompuiestee 24, 15172 Tallinn

Koopia:
Hr. Tiit Tammsaar
Põllumajandusministeerium
Lai 39/ 41, 15056 Tallinn

Lugupeetud hr. Villu Reiljan

4. september 2003

Avalik pöördumine geneetiliselt muundatud kultuuride mittelubamiseks Eestisse

Seoses Keskkonnaministeeriumile Older Grupp OÜ poolt esitatud esimese taotlusega turustusloa saamiseks maisiliinidele MON 810 ja T 25 peame meie, allakirjutanud, nende geneetiliselt muundatud organismide turustamist ja keskkonda viimist põhjendamatuks ning palume mitte väljastada nimetatud lubasid ning mitte võimaldada geneetiliselt muundatud (GM) taimede keskkonda viimist ja kasvatamist Eestis.

Tugineme oma arvamuses ettevaatusprintsipi, mis on kaasaegse keskkonnaõiguse alusprintsiip ja selgelt defineeritud mitmetes rahvusvahelistes konventsioonides, samuti on ettevaatusprintsiip EÜ asutamislepingu artikli 174 järgselt Euroopa Liidu keskkonnapoliitika üks peamistest aluspõhimõtetest. Oleme veendunud, et GMO-de keskkonda viimine toob kaasa etteaimamatuid ja soovimatuid tagajärgi, ohustades teravalt bioloogilist mitmekesisust ja ökosüsteemide tasakaalu. Ökosüsteemide tasakaalu hilisem taastamine väliste abinõude rakendamisega on enamasti võimatu.

Alljärgnevalt on toodud olulisemad aspektid, millele oma veendumuses tuginame:

- Kuna Eestis puuduvad maisile spetsialiseerunud liblikalistest kahjurid, kelle vastu on loodud geenmuundatud maisiliin MON 810 (*Diatrea grandiosella* ja *Sesamia cretica* Eestis ei esine ning kolmas liik, *Ostrinia nubilalis*, ei ole meil maisil toitumiseks spetsialiseerunud), pole millegagi põhjendatud geenmuundatud maisi Eestis turustamine ja hilisem kasvatamine, samas võib GM-maisi sisalduv bakteri toksiin hukutada mitmetoidulisi liblikaliike, (polüfaagsed liblikad ei ole maisile arvestatavad kahjurid).
- Herbitsiidikindlate GM-taimede (maisiliin T 25) kasvatamine võimaldab kontrollimatut umbrohutõrjet, samas pole välistatud kasutatud herbitsiidide jääkide ohtlikkus loomadele ja inimestele. Nagu näitab Kanada ja USA kogemus, suureneb tunduvalt keemiline surve umbrohtudele, mis tugevdab herbitsiidiresistentsete umbrohtude väljakujunemist ning tootjad on sunnitud kasutusele võtma üha tugevamatoimelisemaid ning keskkonnaohtlikumaid herbitsiide.

- GM-taimede kasvatamist õigustava põhjendusena ei pea me suuremat tootlikkust piisavaks argumendiks, kuna GMO-sid kasutav monokultuurne intensiivpõllumajandus viib mullaviljakuse ja huumusesisalduse olulise languseni sellesama intensiivsuse tõttu, ega ole pikemas perspektiivis jätkusuutlik, mistõttu pole see ka majanduslikult kasulik. Samas pole herbitsiidikindel mais USA-s osutunud saagikamaks, vaid on näidanud suuremat vastuvõtlikkust fusarioosile (*Fusarium*-seente tekitatud taimehaigus) ning ka põuastressile.
- GM-taimede õietolmu levik on praktikas kontrollimatu ja võib põhjustada naaberpõldude saastumise, kujutades suurt ohtu mahepõllumajandusele, kuna mahepõllumajanduses on geneetiliselt muundatud seemnete kasutamine keelatud (Mahepõllumajanduse seadus § 2 (2)).
- Geneetiliselt muundatud kultuuride kasvatamise keskkonnariskid on kogu maailmas piisavalt uurimata, kuid mitmed olemasolevad uuringud viitavad selgelt ettearvamatute ökoloogiliste ahelreaktsioonide käivitumisele.
- Juhime tähelepanu asjaolule, et kuna turustamisele järgneb vältimatult keskkonda viimine, tuleks enne GMO-de turustusloa andmist läbi viia keskkonnamõju hindamine, kuna majanduslikult on ebaotstarbekas ja praktiliselt teostamatu seadustest tulenev viis, mille puhul iga GM-kultuuri keskkonda viija (iga talunik, kes soovib GM-maisi külvata) peab tellima eraldi keskkonnamõju hinnangu ja taotlema loa GMO keskkonda viimiseks. Leiame, et tegu on tarbija (taluniku) petmist soosiva skeemiga, kuna tarbijal pole võimalik legaalselt kasutatada (külvata) ostetud maisiseemet ilma järgnevate täiendavate menetluste ja sellega seotud kulutusteta, mille teostamise vajalikkusest ta ei pruugi olla ostmise hetkel informeeritud. Teisalt ei lasu GM-kultuuri turustajal kohustust tarbijat informeerida kaasnevatest kulutustest, mis võivad mitmekordselt ületada ostuhinna.
- Kuigi mitmekordsete lubade taotlemise kaudne eesmärk võib olla GM-kultuuride leviku piiramine, on sellise praktika kehtestamine ja edasine kontroll GM-kultuuride leviku üle Eestis äärmiselt kaheldav, kuna Eestis puudub selleks vajalik monitooringu süsteem ja rahvusvaheliselt akrediteeritud labor GMO-de tuvastamiseks.
- Peame ebaeetiliseks loa väljastamist Older Grupp OÜ-le, kelle suhtes on meile teadaolevalt algatatud väärteomenetlus, kuna Older Grupi poolt talunikele juba müüdüd sordimais sisaldas kolme erinevat geneetiliselt muundatud maisi sorti, millest ükski pole Eestis turule lubatud.
- GM maisi turuletoomiseks pole antud äriühingu huvidest laiemat majanduslikku põhjendatust.

Eelnevale tuginedes rõhutame, et oleme GMO-de Eestis turustamise ja keskkonda viimise lubamise vastu. Peame õigeks GMO-de Eestisse lubamise asemel mahepõllumajanduse arendamist, kaasa arvatud mahepõllumajanduslike, Eestile omaste söödakultuuride kasvatamist, mis tagavad jätkusuutliku, minimaalse kemikaalikasutusega põllumajanduse.

Palume otsuse tegemisel arvestada allakirjutanute seisukohtadega, tuginedes Arhusi konventsioonile (Artikkel 6, lõige 8). Oma keeldumist loa väljastamiseks saab Keskkonnaministeerium lisaks eeltoodud argumentidele õigustatult põhjendada avalikkuse vastuseisuga GMO-de kasutuselevõtmisele Eesti põllumajanduses.

Oma pöördumises tuginame järgmiste organisatsioonide poolt välja antud materjalidele: EV Keskkonnaministeerium, The Ecologist, Briefing Papers of Genewatch, Friends of the Earth, The Soil Association, Farm, Organic Consumers Association.

Eesti Allergialiit
Eesti Biodünaamika Ühing
Eestimaa Looduse Fond
Eesti Looduskaitse Selts
Eesti Roheline Liikumine
Mahepõllumajanduse Sihtasutus
Nõmme Tee Selts
Pärandkoosluste Kaitse Ühing
Pärnumaa Tarbijaühing
Säästva Eesti Instituut
Tartu Tarbijanõustamis- ja Infokeskus
teraviljakasvatusega tegelev tulundusühistu Kaarli
Vara Maanaiste Selts
Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus

Pöördunute nimel

Lugupidamisega

Toomas Trapido
Eestimaa Looduse Fond
tegevjuht